

KNIHA ČTVRTÁ: O EXISTENCI

1) O existenci

IV. 1 Projevený svět je jako obraz namalovaný v prázdnotě.

VASIŠTHA pokračoval: Ó Rámo, po výkladu o pravé podstatě stvoření se budu zabývat osvětlením pravé podstaty toho, co udržuje existenci světa. Svět jako objekt vnímání existuje jen do té doby, dokud trvá iluze jeho projevení. Svět je stejně skutečný jako vidina ve snu. Je vytvořen z ničeho, nikým a bez jakýchkoli prostředků.

Projevený svět je prožíván jako sen za bílého dne a je ve své podstatě neskutečný. Je to obraz namalovaný v prázdnotě, podobně jako se z prázdnoty vynoří barvy duhy. Je jako všeprostupující mlha, a snažíš-li se ho uchopit, neuchopíš nic. Filozofové považují svět za netečnou substanci, za prázdno nebo za soubor částic.

RÁMA se zeptal: Někteří lidé tvrdí, že v nejvyšším Bytí přetrvá vesmír jako semínko, které se v následující epoše znovu projeví. Jak by to bylo možné? A mám ty, kteří zastávají tento názor, považovat za osvícené či nevědomé?

VASIŠTHA pokračoval: Kdo prohlašuje, že vesmír existuje po svém zániku jako semínko, ten pevně věří, že vesmír je skutečný! A to je čirá nevědomost, Rámo. Takový pohled je překroucený a mate jak učitele, tak žáka. V semínku rostliny je obsažen budoucí strom. Je to proto, že semínko i klíček jsou hmotné povahy, a tudíž jsou poznatelné smysly a myslí. Avšak jak může být semínkem světa to, co je mimo dosah mysli a smyslů?

Jak může existovat semínko vesmíru v tom, co je jemnější než prostor? A pokud by tomu tak i bylo, jak by mohl vesmír vzniknout z nejvyššího Bytí?

Jak by mohlo v ničem existovat něco? A pokud v tom existuje něco, čemu říkáme vesmír, jak je pak možné, že to není vidět? Jak by mohl z prázdného prostoru ve sklenici vyrašit strom? Jak by mohly společně existovat dva protiklady, *Brahman* a vesmír? Může snad tma existovat ve světle Slunce? Říci, že v semínku existuje strom, je zcela v pořádku, neboť semínko i strom mají přiměřenou formu. Avšak tvrdit, že v tom, co je bez formy, tedy v *Brahman*, existuje kosmická forma světa, smysl nedává. Je pošetilé myslet si, že existuje příčinný vztah mezi *Brahman* a tím, čemu říkáme svět. Pravdou je to, že existuje pouze *Brahman*, a to, co se jeví jako svět, je samo *Brahman*.